

PŘEHLED VÝZKUMŮ

49

Brno 2008

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 49

Volume 49

Číslo 1–2

Issue 1–2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial Board

Herwig Freisinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander RuttKay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Balász Komoróczy, Marián Mazuch, Ladislav Nejman,
Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Technical Editors, typography

Pavel Jansa, Ondřej Mlejnek

Software
Software

Spencer Kimball, Peter Mattis, GIMP Development Team 2008: GNU
Image Manipulation Program, 2.6.1
GRASS Development Team 2008: Geographic Resources Analysis
Support System, 6.3.0
Kolektiv autorů 2008: Inkscape, 0.46
Kolektiv autorů 2005: L^AT_EX 2_ε

Fotografie na obálce
Cover Photography

Vrcholně středověká lotová závaží z českých a moravských lokalit.
Gruna, Hradisko (vlevo); Písek, u Šarlatského rybníka (v popředí); Ví-
cov, Městisko (vpravo dole); Boskovice, hrad (vpravo nahoře). Srov.
studii J. Doležela v tomto svazku. Foto P. Smékal.

*Medieval cup nested weights from czech and moravian sites. Gruna,
Hradisko (left); Písek, u Šarlatského rybníka (front); Vícov, Městisko
(bottom right); Boskovice, castle (top right). Cf. the article by J. Dole-
žel in this volume. Photo by P. Smékal.*

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i
Královopolská 147
612 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@iabrno.cz
Internet: <http://www.iabrno.cz>

Tisk
Print

Arch, spol. s r. o.
Charbulova 3a
618 00 Brno-Černovice

KNIHOVNA AV ČR

PD 1520

Roč. 49, 2008, č. 1-2

91087/09

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně

Vydáno v Brně roku 2008

Náklad 450 kusů

Copyright ©2008 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v.v.i. and the authors.

byl na lokalitě proveden v září až listopadu roku 2007 záchranný archeologický výzkum. Na výzkumu se podílel Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Ostravě, ve spolupráci s Archaia Olomouc, o. p. s.

Obr. 1: Starý Bohumín. Plán města s polohou zkoumané plochy. Abb. 1: Starý Bohumín. Der Stadtplan mit der Fläche der Ausgrabung.

Město leží na velkém protáhlém ostrově, ohraničeném někdejší mlýnským náhonem a Odrou, v těsné blízkosti státní hranice s dnešním Polskem. Zkoumaná lokalita se nachází v historickém jádru městečka (něm. „Oderberg“), které se konstitovalo někdy v 2. polovině 13. století z někdejší vesnice „Bogun“ (Kuča 2004, 165). Výzkum obsáhl prostor dvou městských parcel, přiléhajících k náměstí.

Vlastní terénní část archeologického výzkumu probíhala formou plošné exkavace v místě projektované zástavby až na úroveň archeologického podloží, které zhruba v hloubce cca 1,5–2 m představoval žlutý jíl. Nejstarší sídlištní aktivity představovaly pozůstatky dvou zahluobených suterénů dřevohliněných staveb, jedna odpadní jáma a související stratigrafické vrstvy, předběžně datované do období 13.–14. století. Následovaly další středověké nálezové situace s četnými nálezy keramiky, mazanice a zvířecích kostí, ojediněle i kovových předmětů. Z pozdního středověku, resp. raného novověku pocházely pozůstatky již zděných obytných staveb, doprovázených relikty dalších dřevěných staveb spíše hospodářského charakteru. Velice cenným se jeví nalezený soubor reliéfních renesančních kachlí s motivy Madony s Ježíškem, lancknechtů, znaku města Starý Bohumín, znaku rodu Bělíků z Kornic. Ústřední postavení v souboru však patrně náleželo kachli s poněkud realistickým vyobrazením spokojeného měšťana s korbelem piva a uzenkou v rukou. Do období 17. století lze předběžně zařadit poslední dřevěnou obytnou stavbu, z níž jsme zachytili zahluobený suterén. V 18. století zde byly již vybudovány zděné, převážně cihlové barokní domy č. p. 26 a č. p. 27, jejichž různě upravované konstrukce zde stály donedávna. Výzkum bude pokračovat v roce 2008.

Peter Kováčik, Mikuláš Schön, Michal Zezula

Literatura

Kuča, K., 1996: Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, I. díl A–G, Praha.

Resumé

Starý Bohumín. Svobody Platz. Mittelalter - Neuzeit. Stadt. Rettungsgrabung.

BOUZOV (OKR. OLOMOUC)

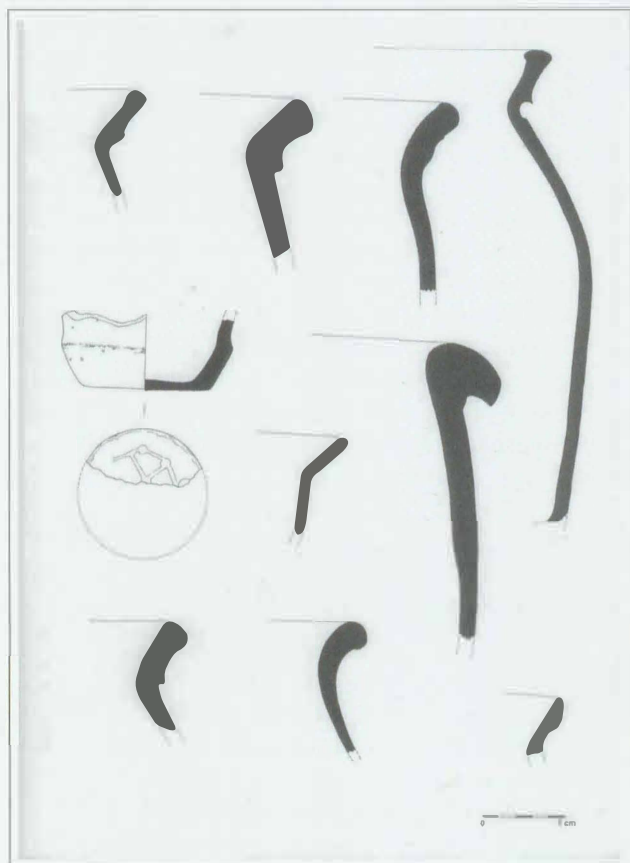
Areál hradu, č. p. 8, p. č. 1, 97, 100, 101, 93/2. Vrcholný středověk, novověk. Hrad. Záchranný výzkum.

Lokalizace: Poloha lokality v ZM ČR 1 : 10000, list 24-21-04, rok vydání 1984, linie mezi body (mm od Z s. č. : mm od J s. č.): 180:336, 187:335, 193:332.

V měsících říjnu a listopadu byla realizována I. etapa výstavby teplovodní přípojky do SH Bouzov. Teplovodní přípojka byla vedena ve svahu od budovy fary a kostela sv. Gotharda do prostoru tzv. okružního příkopu pod mostem, oddělováním vstupní budovu a branskou věž předhradí. Samotný termín okružní příkop je však lehce zavádějící, protože zde chybí kontreskarp, a dojem příkopu tak vytváří okružní zeď zasazená do svahu. V případě prostoru mezi vstupní částí a předhradím lze hovořit o šíjovém příkopu.

Samotnému průběhu ZAV a výkopovým pracím předcházelo 9 malých zjišťovacích sond (cca 0,8 × 0,4 m), které měly upřesnit údaje pro projektovou dokumentaci a také zjistit riziko ohrožení archeologických pramenů. Sondy ukázaly, že původní skalní reliéf je značně členitý a že plánovaný výkop v některých částech zasáhne pozdněstředověké a raněnovověké vrstvy. Proto bylo v měsících říjnu a listopadu přistoupeno k předstihovému výzkumu v linii budoucího teplovodu pomocí 9 ručně kopaných sond. Sondy S10-S16/07 měly rozměry 4 × 1 m, sonda S17/07 8 × 1 m a sonda S18/07 1,5 × 1 m. Nejzajímavějším zjištěním byla úroveň skalního podloží, která velmi kolísala. Zatímco v sondě S12/07 se podloží objevovalo již v hloubce 15 cm a v sondě S11/07 v hloubce 45 cm pod povrchem, v mnoha sondách nebylo dosaženo vůbec (S10/07, S16/07) ani při hloubce 1,6 m. Jinde zase rozdíl mezi skalním podložím v jedné části sondy a v druhé části sondy činil i 1,3 m (S14/07). Původní reliéf šíjového příkopu tvořila zřejmě přirozená skalní rozsedlina, upravovaná pouze v některých partiích, zejména v místech, kde byl vybudován most. Skalní kapsy a prohlubně pak byly již od průběhu 14. století dorovnávané materiálem z přestaveb hradu, hlavně sutěmi a kamenným šterkem – navětralým a odlámaným podložím. Ze středověkých nálezů se vyskytovala „retardovaná“ keramika 14. a 15. století s příměsí zrn tuhy a s okraji ve formě různých variant okružní (obr. 2, 3). Jedná se o produkci nedalekých dílen ložtických hrncířů, zejména páte keramické třídy dle V. Goše (2007, 57–60), které byly s Bouzovem součástí jednoho panství již od 14. století. V souborech byla zastoupena i tzv. krupičková keramika olomouckého okruhu (srov. Šlézar 2005, 106). Motivy na zlomcích pozdněstředověkých kachlí (zejm. sv. Jiří bojující

s drakem a sv. Martinem jedoucím na koni) jsou často shodné s motivy kachlů, získaných při přestavbě hradu v letech 1895-1909 a deponovaných ve válcové věži, které zpracoval Z. Hazlbauer (1996). Zajímavým nálezem je i zloemek „rustikálně“ ztvárněné zoomorfní aquamanile (kůň) ze 14. století (obr. 4).

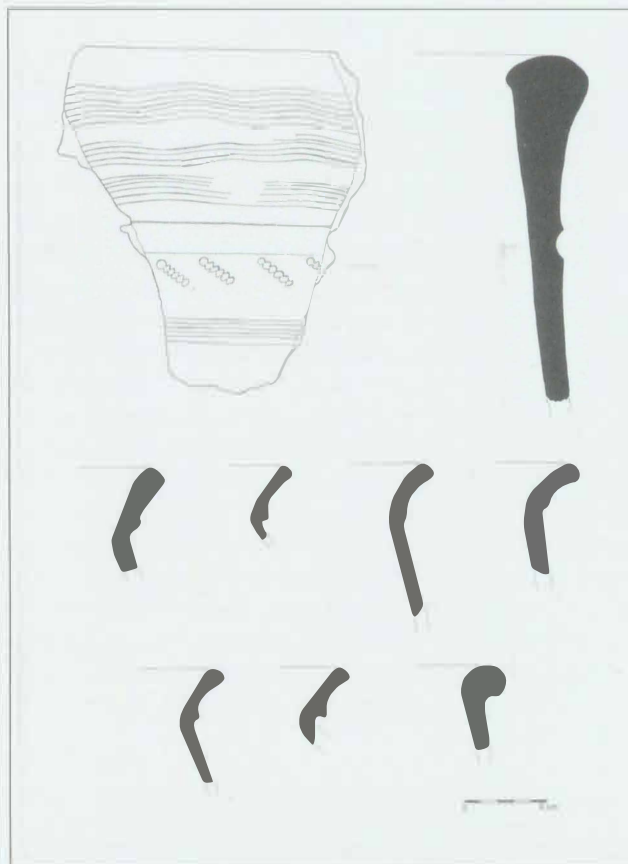
Obr. 2: Bouzov, hrad. Pozdněstředověká keramika z hradu Bouzova (kresba M. Schindlerová). *Abb. 2: Bouzov, Burg. Spätmittelalterliche Keramik (Zeichnung von M. Schindler).*

Pro počátky hradu je důležitá absence keramických artefaktů datovatelných hlouběji než do průběhu 14. století. Výdutě hrnců s příměsí tuhy, získané z hradu Bouzova v roce 2005 a předběžně datované do 13. stol., je nutné řadit spíše do 14. století vzhledem k novým poznatkům o keramice z Bouzovska a Lošticka a zejména o dlouho přetrvávající příměsí tuhy v keramické hmotě (Dehnerová 2006). Je pravděpodobné, že založení hradu lze spojovat až s osobou Búze z Búzova (Buzo von Buzowe), zmiňovaného k roku 1317.

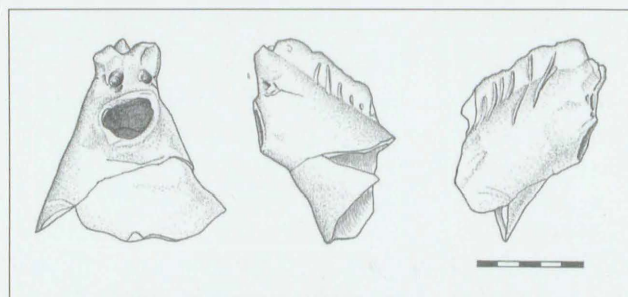
Karel Faltýnek, Pavel Šlězár

Literatura

- Dehnerová, H. 2006: Bouzov (okr. Olomouc). Areál hradu. *Přehled výzkumů* 47, 169–170.
 Goš, V. 2007: Loštice – město středověkých hrnců. Opava.
 Hazlbauer, Z. 1996: Historické kamnové kachle z hradu Bouzova, okr. Olomouc. Praha–Bouzov, rkp.

Obr. 3: Bouzov, hrad. Pozdněstředověká keramika z hradu Bouzova (kresba M. Schindlerová). *Abb. 3: Bouzov, Burg. Spätmittelalterliche Keramik (Zeichnung von M. Schindler).*

Obr. 4: Bouzov, hrad. Zoomorfní aquamanile ze 14. století z hradu Bouzova (kresba P. Veselá). *Abb. 4: Bouzov, Burg. Zoomorfes Aquamanile aus dem 14. Jh. (Zeichnung P. Veselá).*

Plaček, M. 2001: Ilustrovaná encyklopedie moravských hradů, hrádků a tvrzí. Praha.

Šlězár, P. 2005: Předběžná zpráva o objevu „antiqua civitas“ na Starém Městě v Litovli a několik poznámek k aspektům geneze města Litovle. *Přehled výzkumů* 46, 103–110.

Resumé

Bouzov (Bez. Olomouc). Burg, Parz. Nr. 1, 97, 100, 101, 93/2. Mittelalter. Burg. Rettungsgrabung.